

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika rozdělení hyperochy vzniklé při zpeněžení zajištěného majetku dlužníka v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

V polovině loňského roku vstoupila v účinnost velice diskutovaná a z hlediska institutu oddlužení zásadní novela zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“ nebo „IZ“), obecně označovaná jako tzv. oddlužovací novela (zákon č. [31/2019](#) Sb.). Tato novela s sebou kromě významných změn institutu oddlužení přinesla také mnoho sporných otázek. V současné době, kdy je novela účinná déle než půl roku, na většinu z nich stále neznáme odpovědi. Začínají se však již objevovat první „vlastovky“ v podobě rozhodnutí soudů prvního stupně v některých sporných případech.

V tomto článku se podrobně zaměříme na problematiku rozdělení hyperochy při zpeněžení zajištěného majetku dlužníka, jehož majetek je zpeněžován v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

V rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je možno zpeněžit zajištěný majetek dlužníka zpravidla na pokyn zajištěného věřitele. Otázka, zda může zajištěný věřitel pokyn ke zpeněžení majetku neudělit i v případech, kdy výše jeho zajištěné pohledávky nepřesahuje předpokládaný výtěžek ze zpeněžení, zůstává spornou. Předpokládejme, že zajištěný věřitel dal pokyn ke zpeněžení zajištěného majetku dlužníka, který byl následně úspěšně insolvenčním správcem zpeněžen. Otázkou je, jak naložit s případnou hyperochou z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku dlužníka.

Před účinností oddlužovací novely se soudní praxe přikláněla k názoru, že hyperocha, která vzniká zpeněžením zajištěného majetku při oddlužení ve formě splátkového kalendáře, není mimořádným příjmem dle ust. § 412 odst. 1 písm. b) IZ. Tento názor vyjádřil např. Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 7. 3. 2016, č. j. 4 VSPH 238/2016-B-41. Konkrétně uvedl, že: „ v případě hyperochy nejde svojí povahou o nic jiného, než o přebytek výtěžku zpeněžení, na nějž zajištěný věřitel nárok nemá, stejně jako na něj nemají nárok ani ostatní nezajištění věřitelé, jejichž pohledávky se uspokojují v oddlužení plněním splátkového kalendáře jen z dlužníkových budoucích příjmů a nikoliv z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty. Proto nelze hyperochu, jež svojí podstatou není ničím jiným, než transformací stávajícího majetku dlužníka (nejde o žádný přírůstek-zvětšení majetku dlužníka), považovat za mimořádný příjem, ohledně něhož by měl dlužník povinnost naložit s ním způsobem uvedeným v § 412 odst. 1 písm. b) IZ“. Ve světle tohoto rozhodnutí by se mohlo tedy zdát, že hyperocha není mimořádným příjmem a měla by být vydána dlužníkovi. Je však potřeba zdůraznit, že oddlužovací novela doplnila způsob řešení úpadku oddlužení plněním splátkového kalendáře

o zpeněžení majetkové podstaty. Při tomto způsobu oddlužení jsou tedy věřitelé uspokojováni jak z pravidelných měsíčních splátek dlužníka, tak ze zpeněžení jeho majetku. Dle našeho názoru tedy při nové formě oddlužení výše uvedený důvod vydání hyperochy dlužníkovi odpadá a taková hyperocha by měla být rozdělena mezi nezajištěné věřitele, když se v podstatě jedná o „stávající“ majetek dlužníka, ze kterého se nezajištění věřitelé také nově uspokojují.

Do úvah, jak naložit s případnou hyperochou ze zpeněžení zajištěného majetku dlužníka, však vstupují další novinky, které přinesla oddlužovací novela. Na mysl máme především institut chráněného obydlí dlužníka a rozšíření výčtu podřízených pohledávek v ust. § 172 odst. 2 IZ. Institut chráněného obydlí dlužníka umožňuje dlužníkovi v případě nezajištěného majetku ponechat si své obydlí, které nebude insolvenční správce moci zpeněžit, pokud hodnota takového obydlí nepřesahuje hodnotu určenou prováděcím předpisem.^[1] Jak tedy naložit s hyperochou, pokud přihlídneme k uvedenému institutu chráněného obydlí dlužníka? Obecně jsou na tuto problematiku názory dva. Jeden názor aplikuje pro dlužníka příznivější řešení, které spočívá ve vydání hyperochy dlužníkovi za předpokladu, že hodnota dlužníkovy obydlí nepřesahuje cenu stanovenou zvláštním předpisem. Dle druhého názoru by měla být hyperocha rozdělena mezi nezajištěné věřitele bez ohledu na to, zda hodnota dlužníkovy obydlí přesahuje cenu stanovenou zvláštním předpisem. My se přikláníme k druhé variantě, která je z pohledu dlužníka přísnější. Myslíme si, že je potřeba vycházet z účelu ustanovení upravujícího institut chráněného obydlí. Jeho účelem je dle důvodové zprávy „zachovat dlužníkovi během oddlužení určité materiální zázemí“. Dále důvodová zpráva uvádí, že: „dispozice vlastní nemovitostí (obydlím) snižuje fixní měsíční náklady na udržení minimální životní úrovně, přičemž tyto náklady mohou být distribuovány mezi nezajištěné věřitele.“^[2] Dle našeho názoru však v situaci, kdy došlo ke zpeněžení obydlí dlužníka, nelze aplikovat institut ochrany obydlí na vzniklou hyperochu, jelikož peníze z prodeje majetku nelze považovat za „chráněné obydlí“. Současně je potřeba pamatovat na ust. § 412 odst. 1 písm. h) IZ, které dlužníkovi ukládá povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek věřitelů. Ponechání hyperochy dlužníkovi by tedy dle našeho názoru bylo v rozporu s výše uvedeným ustanovením a současně i v rozporu se smyslem institutu chráněného obydlí.

Stejný postoj ostatně zastává i Krajský soud v Praze, když v řízení vedeném pod sp. zn. 68 INS 12216/2019 aplikoval výše uvedený postup a v rozhodnutí o schválení oddlužení uložil případnou hyperochu ze zpeněžení zajištěného majetku dlužníka rozdělit mezi nezajištěné věřitele.^[3]

Další otázkou je, v jakém pořadí uspokojit pohledávky zajištěných a nezajištěných věřitelů ze vzniklé hyperochy. Podřízené pohledávky se v insolvenčním řízení uspokojují až po uspokojení pohledávek nepodřízených.^[4] V insolvenčním řízení, kde dochází ke zpeněžení zajištěného majetku dlužníka, tedy můžeme mít v určitých situacích čtyři „skupiny“ pohledávek. Podřízené a nepodřízené pohledávky zajištěných věřitelů a podřízené a nepodřízené pohledávky věřitelů nezajištěných. Opět zde máme několik možností, v jakém pořadí uvedené pohledávky uspokojit. První variantou je primární uspokojení nepodřízených pohledávek zajištěných věřitelů a následné použití hyperochy k uspokojení jejich podřízených pohledávek. Varianta druhá spočívá v uspokojení nepodřízených pohledávek zajištěných věřitelů a následném rozdělení hyperochy nezajištěným věřitelům k uspokojení jejich nepodřízených pohledávek. Po jejich případném uspokojení by byl zbytek hyperochy dále použit k uspokojení podřízených pohledávek zajištěných věřitelů a konečně poté k uspokojení podřízených pohledávek věřitelů nezajištěných. Dle našeho názoru by se v praxi měla aplikovat varianta druhá, přičemž je potřeba vycházet z vlastnosti podřízených pohledávek, které se v insolvenčním řízení uspokojují až po uspokojení pohledávek nepodřízených.

Do budoucna se dá očekávat, že se rozhodovací praxe insolvenčních soudů bude v případě problematiky rozdělení hyperochy ze zpeněžení zajištěného majetku dlužníka lišit. Zaručené odpovědi na výše uvedené otázky nám tak zcela jistě poskytne až sjednocující judikatura vyšších soudních instancí.

Mgr. Miroslav Malý,
advokátní koncipient

[ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Široká 36/5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 947 055

e-mail: ak@zizlavsky.cz

[1] Nařízení vlády č. [189/2019](#) Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení.

[2] Důvodová zpráva k zákonu č. [31/2019](#) Sb.

[3] Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2019, č. j. KSPH 68 INS 12216/2019-B-7

[4] Ust. § 172 odst. 1 IZ.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)

- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)